

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - terenowe organy administracji rządowej niezespółonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- b) terenowe organy administracji rządowej zespółonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24th July 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group „Public administration and economic and social policy” in the section “Public administration and defence; compulsory social security”.

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);
- c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

4. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

5. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2018, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 13 października 2019 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności opracowanej na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzonej z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227).

2) **Local self-government administration** comprises:

- a) gminas and cities with powiat status:
 - gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- b) powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);
- c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).

4. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

5. The demographic and occupational characteristics of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 13th October 2019 self-government elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of occupations is made on the basis of the Occupations and Specializations Classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227).

TABL. 3 (37). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018

As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							2000,0 km ² i więcej and more
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	
OGÓŁEM..... TOTAL	21	-	2	-	-	7	8	3	1
Poniżej 50000..... Below 50000–74999.....	7	-	-	-	-	6	1	-	-
75000–99999.....	8	-	-	-	-	1	5	2	-
100000–149999.....	2	-	-	-	-	-	2	-	-
150000–199999.....	3	-	1	-	-	-	-	1	1
200000–199999.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-
200000 i więcej..... and more	-	-	-	-	-	-	-	-	-

TABL. 4 (38). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na pra- wach po- wiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat co- uncils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM.....	1780	49	343	30	TOTAL
W tym kobiety.....	648	17	74	9	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	81	-	6	1	18–29 years
30–39.....	342	8	35	2	30–39
40–49.....	498	11	62	4	40–49
50–59.....	498	13	125	11	50–59
50 lat i więcej	361	17	115	12	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	714	47	268	30	Tertiary
Policealne i średnie	733	2	63	-	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe.....	282	-	9	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	51	-	3	-	Lower secondary and primary

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (38). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat co- uncils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierow- nicy	124	14	146	24	Managers
Specjaliści	379	28	104	4	Professionals
Technicy i inny średni personel	214	3	34	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	154	-	10	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	252	3	10	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i ry- bacy	346	-	27	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieśl- nicy	107	-	2	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	55	-	4	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych...	53	-	-	-	Elementary occupations
Sily zbrojne	30	1	3	-	Armed forces occupations
Pozostali	66	-	3	-	Others

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 79; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city council in cities with powiat status. b See general notes, item 5 on page 79; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (39). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**

PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZE- GÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICA- TION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in PLN				
OGÓŁEM....	17715	16199	16404	15737	3469,69	4178,01	4533,62	4814,98	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa....	5551	5303	5193	5046	4086,60	4486,03	5137,72	5231,63	State admini- stration
Administracja samorządu terytorial- nego	12119	10850	11166	10649	3176,60	4017,25	4242,48	4606,51	Local self- government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	8058	6618	6738	6613	3050,79	3927,54	4230,76	4531,75	gminas and cities with powiat status
powiaty.....	2822	2755	2788	2761	3238,13	3865,82	4168,10	4405,22	powiats
województwo	1239	1477	1640	1275	3857,09	4701,70	4417,09	5433,72	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 1 na str.151.

a See general notes to the chapter „Wages and salaries. Social security benefits”, item 1 on page 151.